

TUULA-LIINA VARIS

Tahan tunda, et elan

Soome keelest tõlkinud Piret Saluri

Tollal oli väike kamber Rauha riik, kus oli pikas seinas vedrupõhjaga säng ja akna all õmblusmasin, selle ees roheline tool ja õmblusmasina kõrval roheline korvtool, millel olid triibulised padjad. Ja korvtooli kõrval jalaga lamp, mille tuhmi varju alt tuli kollast valgust. Voodi kohal seinal oli silmad sulgenud ja imelikult naeratava naise bareljeef. See on kipsist, see on surimask, see on tundmatu. Aga kes see on? Kust ma seda teadma pean, kui ta on tundmatu. Ta uppus Seine'i. Mis see on? See on jõgi Pariisis. Mis ta naerab? No kui ta üles tõsteti, siis tal oli niisugune ebamaine naeratus. Mis on ebamaine? See on just niisugune nagu ta naeratus, ja nii tehtigi sellest surimask. Mispärast ta sulle anti? Ega ei antud, ma ostsin selle rändavalt kunstikaupmehelt. Maksis päris palju, aga ta jutustas sellest nii ilusasti. Mis on surimask? Jäta nüüd juba see küsimine, ei sa sellest õndsaks saa. Ja ei saanudki. Kõik jäi ebaselgeks, ka pildikaupmehe ringirändamine. Kas ta käis kuidagi enese ümber, kui rändas? Klaasist laelambi küljes rippus värvilisi pärlikeesid. Põrandal sängi päitsis oli laastukorv täis mitut värvi villast lõnga ja selle peal pooleli käsitöö, beeži värvi või pruun või must, ja laastukorvi kõrval jalaga õmbluslaegas, mis avanes mõlemalt poolt hingede peal nagu lõõtspill. Rauha asju ei tohtinud puutuda. Lõõtspillikasti oleks olnud tore lahti tõmmata, aga seda ei tohtinud avada, sisse võis vaadata, kui Rauha ise avas. Sees oli nagu trepil ridades väikesed sahtlid, kus olid eri värvi niidirullid ja tillukesed läikivad niidivihid, nõöpnõelad ja pisikestesse paberilehtedesse torgatud mitmes suuruses silmaga nõelad. Nõöpnõelte erivärvilised tillukesed pallpead, ilusad. Need on teravad, ära puutu, et õnnetust ei juhtuks. Rauha andis sõrmkübara. Seda võid kanda, aga ära seda suhu pane. Toa tagumises otsas oli riidekapp ja seda küll avada ei tohtinud. Jäta selle luku logistamine. Sinna ei ole mitte kellelgi mitte midagi asja. Kapis olid Rauha riided, aarded ja saladused.

Veel praegugi läheb ta väikesesse kambriisse nagu Rauha tupp ja ukse lahti teinud, jahmub silmapilguks, sest kamber on hoopis teistsugune. Vedrusäng on, ja laud ja tool, ja pärilsatsidega lamp, aga korvtooli, õmbluslaeka ja jalaga lambi on Rauha viinud suurde kambriisse, õmblusmasina kööki ning oma rõivad ja kingad, aarded ja saladused kandnud suure kambri kahe uksega riidekappi. Välja arvatud üks hall kingakarp, otsa peal naisekinga pilt ja number 36. Karp on ununenud või ei olnud siis üleviimist väärt. Võib-olla on see tühi. Vedruvoodi päevakatteks on vana tumepunane tekk, mille mõlemas otsas on kaks musta triipu. Selle tõmbab ta mõnikord üle sängi, mõnikord üle peagi, läheb peadpidi teki alla, et oleks väga soe ja täitsa pime.

Kui olime väikesed ja kõik olid koos, siis oli alati südasuvi, ukсед ja aknad lahti, valgus ja soojus tulvasid sisse ja hääled, puude, põõsaste ja rohu sahinad ja kahinad, linnud ja hobuste kapjade klobin liivateel ja auto, nii harv, et mõni täiskasvanu tormas kohe akna alla vaatama, et kes seal massinaga sõidab. Õuel pehme muru, tugeva lõhnaga õuekummel, valgete õitega ristikhein, jahe vesihein. Ja sile, tohterdav teeleht, mida pandi haava peale. Haavu oli ühtelugu, ikka olid kellelgi põlved marraskil, ikka oli keegi oma varba vastu kivi ära löönud.

Hirmus kisa, mis vaigistati teelehtedega mõne nuuksatuse ja tatinire sõõrmetesse tagasiuuskamise saatel. Või oli siis selge talv, õuel paksud pehmed hanged, nende vahel hoolikalt kühveldatud rajad väravasse, kuuri, sauna ja tagaõue. Pisikesed õues paksult riides, kõditavate sokkidega, märgade ja märjalt värvi andvate suusasaabastega, kukla tagant mineva heegeldatud paelaga teineteise küljes kinni olevate labakutega, kohmakate plüüsist kasukate või raskete tepitud jopedega, mitu korda ümber kaela mähitud villaste sallidega ja üle kõrvade läkiläkidega, mis sõlmiti lõua alt nii kõvasti kinni, et ei kuulnud peaaegu midagi. Talve lumivalge valgus. Talve uimastavalt puhas lõhn, otsekui äsja nõõrilt tuppa toodud pesu. Lumemängud. Mõne palliveeretamise ja hangepatsutamise saigi pisikese korteri, lastetuba, vann ja vesiklosett, kõik peen, mida kodus ei olnud. Kevade poole tilgutasiid räästastest vett säravad jääpurikad, mida imesime, kuigi see oli keelatud. Sellest võib ükskõik mihukese surmatõve saada. Märja labakinda pöidla maitse. Oh sind, jälle oled selle puruks närinud. Ja tee peale ei minda, kas jäi meelde.

Tädi Estril olid Ekku ja Erika. Ekku isa oli surnud ja Erika isa kohta ei tohtinud küsida. Tädi Almal olid Martti, Matti ja Marja-Liisa. Nende isa oli sõjainvaliid, tal oli puujalg ja ta oli parema meelega kodus. Nii tädi Alma ütles: Ta on parema meelega kodus, kui tuleb eitede laterdamist kuulama, nii ta ütleb. Onu Aarrel ja tädi Sylvial olid Ilari, Inari ja Marketta. Lahja oli ema. Temal oli Paula. Onu Aarre oskas oma rüssa-juttudega naerutada, nii et tädi Rauhal piss püksi tuli, ja siis Rauha hüüdis, kui kole, kui kole, ja jooksis õue teise otsa. Jäta ükskord see lollitamine, kui sealt korra juba kopsu said. Seda ütles ema onu Aarrele. Aliinal ja Rauhal ei olnud lapsi, nemad olid vanatüdrukud, ja kas sellepärast neid ei täditatud?

Mina. See olin mina, Paula.